

BLOGI

Maksupetosten estäminen on yhteinen ponnistus

Raha ja maksaminen | 09.06.2026 | Simo Ryyänen

KIRJOITTAJA

Simo Ryyänen
Nuorempi ekonomisti

Digitalisaation myötä maksupetokset ovat siirtyneet uudelle tasolle, jossa huijausten tunnistaminen on entistä vaikeampaa. Maksamisesta pyritään tekemään vaivatonta, huomaamatonta ja reaaliaikaista, ja juuri nämä ominaisuudet luovat hedelmällisen toimintaympäristön petoksille.

Maksuneuvosto on ottanut maksupetosten torjunnan ohjelmaansa¹ ja perustanut viime syksynä työryhmän tukemaan jo käynnissä olevaa maksupetosten torjuntatyötä². Maksupetosten yleistymisen korostaa tarvetta nykyistä koordinoidummalle, kansalliselle lähestymistavalle, jotta monilähteen ja laaja-alaisen jalostetun tiedon avulla petostrendeihin ja -ilmiöihin voidaan reagoida entistä yhtenäisemmin kansalaisten ja organisaatioiden rikoksilta suojaamiseksi.

"Luottamuksen säilyminen maksupalveluihin on kaikkien yhteinen asia." Maksuneuvosto 10.10.2025

Maksupetosten ehkäisemistä varten tarvitaan entistä tiiviimpää yhteistyötä. Tämä tarve yhteistyölle oli vahvasti esillä Suomen Pankin järjestämässä tämän kevään Maksufoorumissa. Keskustelussa maksupetosten torjunnasta nousivat esiin erityisesti tiedonvaihdon merkitys, yhteistyö yli toimialarajojen sekä rohkea tarve uudistua.

Kuka tahansa voi joutua huijauksen kohteeksi

Kyselyiden mukaan suurin osa suomalaisista ajattelee tunnistavansa huijauksen ajoissa³. Kuitenkin kuka tahansa voi langeta huijauksiin ikään tai koulutustaustaan katsomatta, sillä petokset perustuvat inhimillisten reaktioiden, kuten kiireen tunteen ja auktoriteetteihin

luottamisen hyödyntämiseen. Maksufoorumissa keskusteltiin siitä, että petosmenetelmien kirjo on niin laaja, että käytännössä jokaiselle löytyy tilanteeseen sopiva huijaus. Arviolta yli puolet suomalaisista on kohdannut huijausyrityksen viimeisen vuoden aikana.⁴ Luottamus omaan kykyyn tunnistaa huijauksia ei myöskään estä lankeamista niihin. F-Securen globaalin kuluttajatutkimuksen mukaan ne, jotka uskovat tunnistavansa huijaukset lankeavat huijauksiin lähes yhtä usein (19%) kuin ne, jotka myöntävät, etteivät pysty huijauksia tunnistamaan (21%).⁵

Verkkohuijaukset eivät ole vain mediaotsikoissa, vaan myös kansalaisten mielissä. Digi- ja väestötietoviraston Digiturvabarometrin mukaan kolme neljästä suomalaisesta (75 %) on vähintään jokseenkin huolissaan henkilötietojensa väärinkäytöstä.⁶ Kyse on laajasti suomalaisia koskettavasta ilmiöstä. Osaltaan maksupetosten yleistymistä voi selittää se, että ne ovat rikollisille matalan riskin ja korkean tuotto-odotuksen toimintaa, ja siten hyvin kannattavaa.

Ilmiön mittaluokkaa kuvastaa se, että huijausten maailmanlaajuisen rikoshyödyn on arvioitu olevan noin biljoona dollaria vuodessa, ja esimerkiksi Reutersin tietojen mukaan Meta saa huijauksiin liittyvistä mainoksista jopa 16 miljardin dollarin tulot vuosittain.⁷ Automaation ja bottien vuoksi huijausyritykset ovat helposti skaalattavissa ympäri maailmaa, eikä tekoälyn aikakaudella edes harvinainen suomen kielimme enää suojele meitä niiltä.

Tehokas petostentorjunta vaatii priorisointia

Maksamisen innovaatiot kehittyvät yleensä tehokkuus ja teknologia edellä, kun taas petostentorjunta ja sääntely tulevat mukaan viiveellä. Siksi eri toimialojen välinen vuoropuhelu korostuu erityisesti uusien teknologioiden käyttöönotossa. Maksufoorumi on konkreettinen esimerkki tilaisuudesta toimialojen väliselle vuoropuhelulle, jossa pankit, teleoperaattorit, edunvalvontajärjestöt ja viranomaiset rakentavat yhteistä tilannekuvaa ja etsivät uusia ratkaisuja.

Toimijoiden välinen vuoropuhelu mahdollistaa myös rajallisten resurssien tehokkaamman kohdentamisen. Kannattaako painopisteen olla ehkäisevässä viestinnässä, teleoperaattorien estotoimissa, palveluntarjoajien teknisissä ratkaisuissa vai kaikissa tasaisesti? Vaikka ennaltaehkäisevä viestintä on äärimmäisen tärkeää, ei sen lisääminen yksin ole ratkaissut ongelmaa. Tarvitsemme selkeämpää analyysia, jotta pystymme asettamaan eri toimenpiteille hintalapun ja arvioimaan niiden vaikuttavuutta. Läpinäkyvyys korostuu myös siksi, että petosten torjunnan kustannukset eivät usein kohdistu niille, jotka itse menettävät rahaa.

Parhaat käytännöt muodostuvat yhteistyössä

Maksupetosten seuraukset heijastuvat laajasti suomalaiseen yhteiskuntaan ja yksittäisten uhrien

kannalta ongelma on hyvin inhimillinen⁸. Jos maksukäytännöt ja viestintä ovat ristiriidassa, kuluttajien heikentynyt luottamus maksamisen palveluihin voi haitata finanssialan liiketoimintaa sekä hidastaa uusien innovaatioiden käyttöönottoa.

Esimerkiksi arjen käytännöissä on vielä parannettavaa. Samaan aikaan, kun asiakkaita varoitetaan linkkien klikkaamisesta, monet toimijat ohjaavat asiakkaitaan asioimaan linkkien kautta. Asiakkaita muistutetaan myös turvallisesta asioinnista verkossa, jonka myötä verkkopankkiin tulisi kirjautua vain kirjoittamalla pankin virallinen osoite suoraan selaimen osoiteriville tai käyttämällä pankin mobiilisovellusta. Käytännössä maksutilanteet voivat kuitenkin sisältää siirtymiä sovelluksen, tekstiviestien, sähköpostin ja puhelinyhteyksien välillä. Näistä syistä maksupetosten torjunta ei saa jäädä yksittäisten toimijoiden vastuulle, vaan tähän tarvitaan toimijoiden tiivistä yhteistyötä.

Euroopan unionin pikamaksuasetuksen myötä euromääräiset maksut välittyvät aiempaa nopeammin, ja siksi pankkien reagointiaika petosten tunnistamiseen on lyhentynyt. Samalla on otettu käyttöön tarkistus, jossa maksunsaajan nimeä ja tilinumeroa verrataan toisiinsa ennen maksun lopullista hyväksyntää verkkopankissa. Mahdollinen eroavuus ei kuitenkaan estä maksun hyväksymistä, vaan tieto esitetään maksajalle päätöksenteon tueksi.

Onneksi paljon on jo tehty: suomalaisten teleoperaattorien ja viranomaisten yhteistyössä kehitettyihin menestyksekkäisiin innovaatioihin lukeutuvat esimerkiksi kehitysaskeleet huijausviestien- ja puheluiden ehkäisemisessä entistä varhaisemmassa vaiheessa.⁹

Asiasanat

maksaminen, maksupetos, petosten torjunta, vähittäismaksaminen